

KLASSZIKUS VAGY ÉPPEN GICCSES TERMÉKEK

Schlosser Mátyás

Az esztergálás története az ismert civilizáció kezdetéig visszavezethető, a Közel-Keleten jelentek meg a mai gépek ősei, melyeken faesztergálást végeztek. Egy ezek közül jellegzetes kultúrtörténeti emlék mindenképpen említésre érdemes. A könyvtekercs egy papiruszból, pergamenből vagy papírból készült tekercs, erre írtak, festettek, vagy rajzoltak, ez volt az információátadás alapja, a kor írásbeliségének legfontosabb eszköze. Az ókor jellegzetes könyvformájáról van tehát szó. Nos, a tekercs használatához annak mindkét végére raktak egy-egy fából készült esztergált hengert, amelyekre fel lehetett tekerni a dokumentumot. Szerintem keresve se találunk ennél szebb példát esztergált fatömegcikkre!

Természetesen a görögök, a rómaiak és az egyiptomiak is megismerkedtek az esztergálás tudományával. Míg a görögök az egyiptomi minta alapján készítették el a gépeiket csak famegmunkálásra, addig a rómaiak már kövekkel és bronztárgyakkal is képesek voltak dolgozni. A római esztergagépek oda-vissza húzással működtek egy feltekercselt zsinór segítségével. Ezt később felváltotta a modernebb lábhajtásos esztergapad. Ilyen mechanikus gépek még a közelmúlt népi esztergályos mestereinek műhelyeiben is megtalálhatóak voltak, de ma már inkább csak skanzenekben szemlélhetők meg üzem közben. Napjainkban a technika már teljesen kiforrott, profi esztergagépek segítik a munkafolyamatokat. Leginkább a fémesztergálás futott be óriási pályát a modern időkben. Az egyetemes eszterga kezelői mindig is nagy megbecsülésnek örvendtek, az '50-es, '60-as évek politikájában különösen: ugyanis ők jelentették a tökéletes munkásembert. Utódaik, a számítógép-vezérelt CNC-esztergákat értő gépkezelők és beállítók pedig

Az első forgószéket Thomas Jefferson találta fel, és állítólag ez az a szék, amelyben 1776-ban kidolgozta az Egyesült Államok Függetlenségi Nyilatkozatát. Windsor stílusú kivitelében számos esztergált elemet találunk. (Twitter/Presidential Studies Quarterly)

”

A fából készült irodabútorok, konyhák, nappalibútorok, ebédlőasztalok, hálószobabútorok készítésekor fontos szerepet töltenek be az esztergált fa bútorelemek.

igen keresettek a mai munkaerőpiacra.

A faesztergálásról magam mindig úgy gondoltam, hogy egy külön szakma a faiparon belül. Akár egy nagyobb cég alkalmazottairól van szó, akár önálló kézművesről, a mesterfogásokat ismerők tiszteletet érdemelnek és a tudás birtokában általában ezt meg is kapják. Érdekes színfoltja a faiparnak a sok hobbi faesztergályos is, számos esetben az amúgy humán területen tevékenykedő egyén választja ezt a mesterséget szabadideje eltöltéséhez – legutóbb egy helyi háziorvossal találkoztam, akin jelentkezett a „kór”. De ezen nem lehet csodálkozni: a faalapú kompozitok, előkészített faárúk feldolgozásának „hála”, a hagyományos asztalosiparból egyre inkább eltűnik az anyag kézi megmunkálásának, szálának-szágának a megtapasztalása, sarkosan fogalmazva: a szakma szépsége..., ez viszont egyedi esztergált tárgy kézi készítésénél erősen jelen van.

Aki szereti a fát, az könnyen elismeri így a faesztergályozás szépségét (és aki szereti a fát, az rossz ember nem lehet... vagy nem így van?).

A fából készült irodabútorok, konyhák, nappalibútorok, ebédlőasztalok, hálószobabútorok készítésekor fontos szerepet töltenek be az esztergált fa bútorelemek. Fa bútorkerék vagy bútorkerék használatával kiemelhetjük bútorunk finom vonalait, így annak jelenlétét erősíthetjük a térben.

Vannak olyan bútorelemek, melyek el sem képzelhetők esztergált fa elemek nélkül. Az íves kerék formákra gondolva mi más juthat eszünkbe..., mint a tonettszék!

Michael Thonet szegény családba született, de az volt a célja, hogy ebből mihamarabb kitörjön és elismerést, megbecsülést szerezzen magának – elmondhatjuk, hogy ez sikerült is neki. A fa hajlítására

A régi fajtékokban sok esztergált faelemet találunk. A „Csillag” Játék Kisipari Termelő Szövetkezetben Váradi Béla játékkervező, Farkas József modellkészítő egyeztet, 1953-ban. (europeana.eu/ Makai Margit)

A stílbútor-garnitúra kerék asztala készül a Ceglédi Stylus Faipari Ktsz. részlegén, '70-es évek. (Fortepan / Péterffy István)

A közismert „koloniál”: csavart oszlopok, világos szerkezet, faragott díszek. (koosbutor.hu)

tett kísérleteinek során fejlesztette ki a ma is használatos módszert, a tömör fa acélszalagos sablonban történő formálását. A hőkezeléssel alakíthatóvá tett faanyag a sablonból a száradás után kivéve megtartja alakját és masszív alapanyagot biztosít az alkatrészek számára. A versenyelőnyét biztosítandó, szabadalmaztatta is a technológiát: „a gőzzel vagy forró folyadékba mártással hajlított faelemekből készült székek és asztallábak gyártására”. Michael Thonet a XIX. század legnagyobb bútorgyártója volt. Amikor 75 évesen meghalt, művét már az egész világon ismerték. Élete során a bútorigaripar kézműves jellege átalakult ipari tömeggyártássá. A fejlődésben fontos szerep jutott a gőzgép feltalálásának, mely teljesen átalakította a termelési folyamatokat, kiszélesítette a szériászerű termelést. A klasszikus tonettszékek íves keresztmetszetű alkatrészei ugyan nem feltétlen esztergálással, sokkal inkább gyalu-lással és körmarással készültek, de mégis fontos mérföldkövet jelentenek, hiszen mindenhol megjelentek ezek a formák a világon, így divatot teremtettek, ezzel sok más kisebb

kiegészítő alakját is hosszú időre meghatározták.

De a tonetten túl találunk más meghatározó formát is a székek terén: a Windsor szék (vagy akár fotel jellegű ülőbútor), melynek ülőlapja adja a háttámla rögzítésének alapját, maga a támla pedig vékony esztergált rudakból áll, melyek az ívelt fejrészbe csatlakoznak. Noha számos feltételezés létezik a Windsor-stílus eredetével kapcsolatban, az általános egyetértés szerint az angliai Wycombe területén alakult ki, nevét az ugyanezen a területen fekvő Windsor városáról kapta. Megjelenése az említett tonettszékek előttre tehető. Érdekes, hogy az első forgószékek is ezt a windsor formát követték, tehát formailag az irodai székek őseinek tekinthető ez a bútor, talán az a szék is, amiben éppen kedves olvasónk ül most, ki tudja, lehet, hogy egy Windsor szék távoli leszármazottjához van szerencsénk?

A klasszikus székeken túl számos esztergált díszítőelemeket felvonultató, vagy azokból szerkezetileg építkező bútort találunk. A koloniálbútor egy kézenfekvő példa közülük. A koloniál elnevezés gyarmati jelent, azaz gyarmati művészetet. A kolonál, koloniális

kifejezés – jelzőként legalább – szinte minden összefoglaló lakásművészeti anyagban felbukkan. Kaesz Gyula könyvében elsősorban az észak-amerikai koloniálbútorokról ír, amelyeknek történetét több korszakra osztva mutatja be. Ezen túl létezik még latin-amerikai koloniál, sőt, indiai, de még afrikai is. Az általunk ismert „kommersz” koloniálbútor ebből a milióból táplálkozik. Látványos csavart oszlopokkal és feltűnő faragott díszekkel idézi meg a szellemét. A kicsit giccses látvány mögött viszont a mai élet funkcionális igényeihez, lakáskialakításához igazított kivitel rejlik. Neobarokknak is nevezhetjük így ezt. A koloniálbútorok hihetetlen népszerűségnek örvendtek hazánkban, pedig nem az olcsó kategóriát képezték, amikor piacra kerültek. A középosztály otthonaiban kaptak helyet, illetve gyakran vezetőségi irodák berendezései lettek otthonosan berendezve velük. Mára az imázsuk megfakult, hiszen furnérozott forgácslap korpuszaikkal sosem lesznek a műkereskedők favoritjai... Aki megélt költözést ilyen bútorok mellett, az is könnyen elveszthette rajongását a súlyos és sérülékeny szerkezetük

”

A koloniálbútorok hihetetlen népszerűségnek örvendtek hazánkban, pedig nem az olcsó kategóriát képezték, amikor piacra kerültek. A középosztály otthonaiban kaptak helyet, illetve gyakran vezetősségi irodák berendezései lettek otthonosan berendezve velük.

cipelésekor. Ugyanakkor ne legyünk kegyetlenek velük: masszívak, kényelmesek voltak, és jellegzetes stílusuk pedig korszakalkotó volt, nem mellesleg jórészt magyar termékről van szó: például a Ceglédi Stylus Faipari Ktsz. üzemegységében készültek ezek a rengeteg esztergált elemmel ellátott stílbútorok jelentős mennyiségben. Esztergált fatömegcikkeket a bútortipar kortól és stílustól függetlenül nagy mennyiségben használ, csupán a forma változik az idők során. A fa bútorkerekek és fogantyúk, bútorgombok nagy teret engednek a tervezők kreativitásának. Amikor például a XX. század második felében jellemző volt

a minimalista jellegű építészeti stílus, a bútorok jellege is követte ezt a díszítéseket mellőző irányvonalat: ekkor az egyszerű formájú kiegészítők és fogantyúk hódítottak. Más időkben a divat változott és újra „felfedezték” a fa bútorkerekek, bútorfogantyúk szépségét, ismét teret kapott a nézet, hogy a fogantyú a bútor ékszere. Az ilyen bútortipari esztergált tömegtermék a különböző bútorfogantyúk mellett: fafogas, csavartakaró kupak, fagolyó és a rövidebb vagy hosszabb esztergált lábak sora.

A bútortipari elemeken túl számos háztartási eszközt találunk a fatömegcikke között, például fakana-

lakat (legyen az kerek, lyukas vagy modernebb ovális forma), fűszerkanalat és facsipeszt, kerek vágódeszkát, habverőt, szalvétatartót, húsklopfolót, borászati eszközöket vagy éppen – ha már a témánál vagyunk – cefredőngölőt. Kihagyhatatlan a klasszikus nyújtófa, melynek számos alakja ismert. Ezekon kívül ide tartozik az összes nyélféleség, ami a konyhától a kertig, a barkácsolástól a különböző szakipari tevékenységekig előfordulhat. A kerekek, gömbök és egyéb íves formájú elemek kül- és beltéri, valamint bábijátékok alkatrészeit is képezhetik, a fajtékgyártásnak pedig komoly irodalma van, dr. Gerencsér Kingának hála, könyveiben ezek részletesen bemutatásra is kerülnek. Ezek gyártására mindig is nagy igény volt, a falusi, kisvárosi esztergályosoknak sok munkát adott a lakosság ilyen célú ellátása. Később az állami vállalatok, szövetkezetek „vették át a feladatot”, bár a kor kereskedelmi hálózatán keresztül gyakran nehéz volt beszerezni a háziasszonyoknak a megfelelő eszközt. A vállalati gyártás során sok esetben hagyományos módon, egyesével, egy-egy mester keze által készültek a termékek. Esetleg megfelelően kidolgozott sablon mellett betanított munkás is elvégezhette a feladatot. Az automata gépek használata nem volt elterjedt a rendszerváltás előtt, utána pedig sajnos a legtöbb fatömegcikkgyártónak leáldozott, csak néhány túlélő tudott a korszerűsített technológiával, vagy jobb munkaszervezéssel tovább termelni. Mint a legtöbb nagyszériás gyártási feladat esetén, úgy itt is: az ázsiai beszállítókkal nehéz volt felvennie a versenyt a hazai iparnak.

Sodrófa vagy nyújtófa? Nem mindegy! A nyújtófának van nyele mindkét oldalt, míg a sodrófa egy egyszerű fahenger. Mintázott kivitelek újra divatba jöttek és számtalan méretben, formában kaphatóak. (tundervolgy.blog.hu)

Az esztergált facikkok között szereplő fagyoló számos fantáziadús termék alapvető alkatrésze volt, kézenfekvő, ha elsősre a gyerekjátékok jutnak eszünkbe, de a lakás- vagy autó-(!) kiegészítők is említést érdemelnek! A gyöngyfűggöny a '70-es, '80-as évek nagy népszerűségnek örvendő, sokféle kivitelben készült dekorációs faterméke volt. Kávézók és bisztrók mellett a hétvégi házakat és az otthonokat is meghódította. Vendéglátóhelyeken a személyzet privát terét, vagy az üzlet hátsó raktárhelyiségét választotta el a közönségtől. Esetenként a pult mögötti rész kijáratát vagy a mellékhelyiségek bejáratait határolta. A fagyoló csörgése pedig hozzáadott az adott hely hangulatához. A kis alapterületű lakásokban és víkendházakban a szokásos épített válaszfalakkal és beltéri ajtókkal jellemzően nem volt lehetőség a terek megosztására, így kaptak a függönyök egyre nagyobb szerepet! Például a gyerekek számára kialakított játszószarkok, vagy éppen hálólhelyek határolására, vagy a külön nyíló konyhahelyiséget nélkülöző lakrészben a konyhafülke leválasztásához is előnyösen használhatók voltak a függönyök, és a fa gyöngyfűggöny ebben egy divatos, vagány alternatívát nyújtott.

Saját vállalkozásunkban a fa gyöngyfűggöny nagy szerepet játszott, hiszen egy időben slágertermékünk volt. Cégünk elődje az állami tulajdonú Esztergomi Fatömeccikkipari Vállalat volt, ahol hűen a névhez, nagy hagyománya volt a nagyüzemi gyártásnak. Gyúrotábla, a nyújtófa, a derelyeszaggató, a tv-láb és más hasonlóak készültek a hétköznapi igények kielégítésére. A fa gyöngyfűggöny ezek közül a termékek közül kiemelkedett, ugyanis a '90-es évek hajnalán a kor vadkapitalista közegében egy frissen indult vállalkozás számára a biztos lábra állást jelentette. A különböző kivitelű gyöngyfűggönyöket számtalan kereskedőhöz szállítottuk be, ezek között igazi mikrovállalkozások, például falusi kisboltok, maszek kisvárosi barkácsüzletek is szerepeltek. A hirtelen jött szabadságban tucatszám nyíltak az ilyen apró boltok, melyek a nagy multinacionális barkácsruházak megje-

Sok háztartásban használtak ilyen ónémet stílusú piperetükröt, amelyet nemcsak az asszonyok tartottak nagy becsben, hanem az urak is, hiszen ezt használták beretvállalkozáskor. Ha a szülők nem figyeltek, kiváló gyerekjáték válhatott az esztergált faelemekből összeállított kellékből. (A szerző saját felvétele.)

Az esztergált facikkek között szereplő fagolyó számos fantáziadús termék alapvető alkatrésze volt, kézenfekvő, ha elsőre a gyerekjátékok jutnak eszünkbe, de a lakás- vagy autó-(!)kiegészítők is említést érdemelnek!

lenésével rövid agónia után mára legtöbbször nyom nélkül eltűntek. A kisebb üzletek közvetlen ellátásán túl, feltörekvő nagykereskedőket is meg lehet „környékezni” a fa gyöngyfűgönnyel. A számukra a kiszállítandó nagytételű áru esetében szó sem volt előlegről, szerződésről, tűpontos határidőkről. Átadtuk a terméket, amikor odaértünk az utánfutóval, és utólag talán egyszer kifizették a számlát, már ha sikerült mindet eladniuk. Nem túl kedves emlék, hogy az eladatlan áruk sok esetben mondvasinált minőségi problémák miatt, sőt akár a raktározás során történt szándékos tönkretétel okán kerültek amortizációra, így fizetés nélküli visszaszolgáltatásra. Egy olyan időszakban, amikor a megbízható nagy német limuzinok képesek voltak kigyulladásra, sőt felrobbanni a budapesti utcákon, bármilyen ravaszság előfordulhatott a kereskedelemnek ezen a területén is. Nem nagy vigasz, hogy ezek a feltörekvő, láthatólag jól menő nagykereskedések többsége is eltűnt az említett üzletláncok megjelenésével. Mindenesetre a termék és a gyártás működött, a kereskedelem bár kissé kalandosan, de szétesztotta a terméket az országban, és a folyamat sokak számára biztosított munkalehetőséget. A korábban többféle termék tömegtermelésében volt, hogy akár hetven, de később, a „mi időnkben” a leginkább csak a fa gyöngyfűgönnyre koncentrált időszakban is 25–26 embernek adott munkát az üzem.

A gyártási folyamat egészen egyszerű, már-már kisipari berendezésekkel folyt, sok élő munkaerő ráfordítása mellett. A golyók alapanyaga bükk, a hosszú pálca esetében általában hárs volt, a fűzéshez „házon belül”

méretre vágott és hajtogatott réz-bevonatú hegesztődrót volt használatos, a tartóléc pedig ugyancsak bükkből, ritkábban fenyőből készült. Két alapváltozatot különböztetünk meg a kivitel tekintetében: az egyik az úgynevezett „boltíves”, a másik az ennél jóval több golyót tartalmazó „teli”. Készült lakkozott, pácolt és festett színben is, előfordulnak különlegesebb vegyesen fűzött darabok is. A termék árában a sok ráfordított munkaidőt ellensúlyozta az a tény, hogy ez a termék nem kívánt különleges, minőségi, előkezelte anyagot: a gyártás a légszáraz deszkák és pallók felfűrészelésével kezdődött. Az így kapott lécekből a golyóknak megfelelő méretű kockákat készítettek, mindezt a munkát egyszerűen szalagfűrészen végezték, melyek közül volt, hogy

4–5 darab is be volt üzemelve. Jól megfért egymás mellett a '20-as évekből származó Kirchner-matuzsálem és a '80-as években gyártott, biztonsági fékkel felszerelt (akkor), rendkívül korszerűnek számító Kiskőrösi fűrészgép is. A gyártáshoz tehát sosem használtak műszáritott faanyagot, ennek az az oka, hogy a késztermék igen kis méretű, így látványos vetemedésre esetében nem lehetett számítani, még az amúgy a nagymértékű méretváltozásra képes bükk esetében sem. Ha esetleg néhány golyó rakoncátlan módon a száradás miatt mégis elrepedt, az mit sem számított a minőségben, hiszen a kisipari technológia miatt minden munkafázisban sok-sok selejt keletkezett, melyeket, ha másol nem, a történet végén: a fűzés során ki lehetett venni a folyamatból.

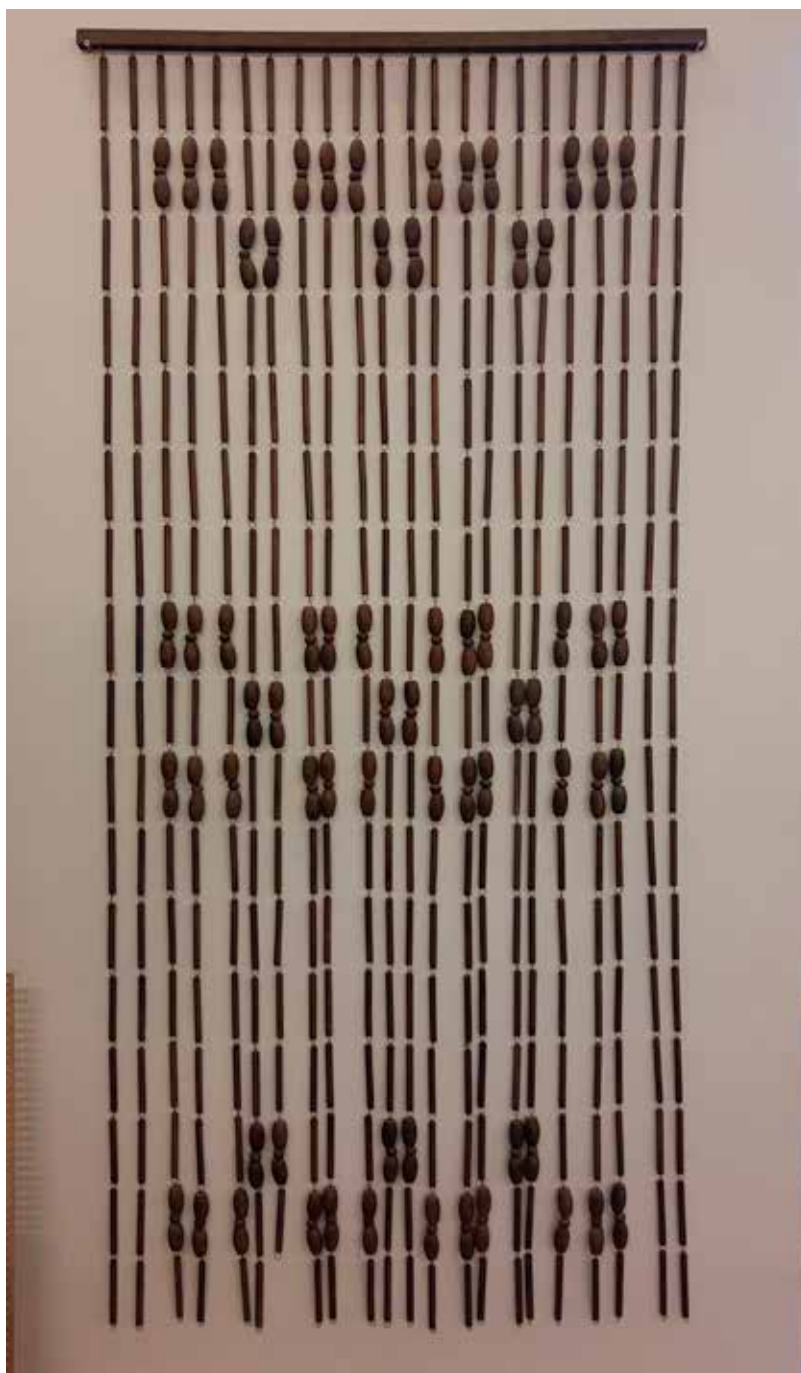
Egy retró tv-láb-szett, mely tartható asztalhoz, komódhoz, lemezjátszós rádióhoz, vagy akár nevéhez hűen egy régi fadóbozós televíziókészülethez is. Most használtan a barkácsolók kegyeit keresi egy hirdetési oldalon. (galeriasavaria.hu)

A különböző alakú fagolyók egy-egy a gyártásra kialakított célgépen készültek: rövid befogású esztergagépeket kell elképzelni, melyekben minden egyes darabot külön be kellett fogatni és úgy kézi előtolással megmunkálni. A legkisebb fagolyó alapanyaga a nagygolyótól eltérően nem kocka, hanem egy viszonylag nagyobb átmérőjű rúd volt, ami pálcához készült. Az esztergálás és fúrás ennek esetében egy lépésben egy különleges célgép segítségével történt. A nagyobb gyöngyök fúrása az esztergálásukhoz hasonlóan külön technológiai lépésben egyesével, hosszlyukfúróval, alakjuknak megfelelő szorítószerkezetbe fogatva történt. A leghosszabb, vékony „gyöngy” – aminek hársfa volt az alapanyaga – egy másik pálcához berendezéssel készült, de ezeket is hosszlyukfúróval fúrták ki egyesével. A fúrás előtt a hosszú rudakat egy kis méretű, egyedi építésű szalagfűrészre darabolták fel, mely finomfogazású lappal volt ellátva. A gyöngyök összefűzéséhez használt drótot formára kellett hajlítani és méretre kellett vágni, erre is egy egyedi célgép szolgált. Ennek beállítása igazi rémálom volt, de ha sikerült, akkor pár óra alatt elkészült az egész hónapra szükséges alapanyag-mennyiség. A lécs, amire az összefűzött gyöngyöket függesztették fel, bükkből vagy erdeifenyőből készült. A gyártás során négy oldalát gyalulták, majd a sima felület érdekében körfűrészrel vágták méretre (80, 85, 90, 100, 110 cm voltak a futó méretek), az alsó oldalán található holkeres nótát előtolóval felszerelt marógépen alakították ki. A formailag kész lécsot egy régi sorozatfúróval látták el furatokkal, majd alaposan csiszolták – keskenyszalagos csiszológépen és kézzel. Az elkészült gyöngyök csiszolása és felületkezelése egy ritkán látott ipari berendezésben, úgynevezett Sájerdobban történt. Ez egy viszonylag lassú fordulaton pörgethető nagyméretű tartály. A belső felületén – amennyiben csiszolásra alkalmazták – megfelelő érdességű csiszolópapír volt felragasztva, így koptatták-csiszolták a kívánt minőségűvé a gyöngyök felületét, részben a dob falának, részben a golyók egymáshoz „verődésének” a hatására. A

rendkívül hangos és poros berendezésekből egyszerre több is üzemelt. A csiszoláson túl a pácolás-lakkozás és a festés is ezekben a dobokban történt, a pácolás esetében jól lehetett használni a munka során a kedvező áron beszerezhető porpáncokat is. Természetesen azért is volt szükség több dombra, mert a csiszolás és felületkezelés nem történhetett ugyanabban a berendezésben. A különböző színek gyártását némileg

segítette, hogy a dobok válaszfalakkal voltak ellátva, így egy dobban két különböző szín is készülhetett azonos ütemben.

Az elkészült alkatrészekből kézi munkával fűzték össze a függönyöket. A hivatalosan könnyű fizikai munkának nevezett tevékenység gyors kezet és jó monotonitástűrő képességet kívánt, ugyanakkor a fűzési minták megfelelő követése pontos figyelmet is követelt. A tevékenységet legtöbbször

A Fa-Míves Kft. által gyártott egyik utolsó fa gyöngyfüggöny, mely dióbarna színű és „teli” kivitelű, mintegy húsz éve készült „történelmi” darab. (A szerző saját felvétele.)

szőr asszonyok végezték, igen nagy hatékonysággal. A kész függönyök egyszerű fóliás csomagolás után már szállításra készen várták a sorsukat. A gyártás körülbelül az ezredfordulóig folyamatos volt, addig nagy kereslet volt erre a termékre és magas haszonnal lehetett termelni. Később a magasabb bérek és alapanyagárak, valamint az egyre csökkenő kereslet miatt, a termelés fokozatosan visszafogottabbá vált. Az utolsó pár évben már csak a raktáron lévő golyókból készült néhány függöny. Az üzem pedig a változó helyzetben átállt egyéb asztalosipari termékek, például nyílászárók, vagy egyedi bútorok gyártására, a sok betanított munkás helyett néhány asztalos foglalkoztatása mellett. A jelen gazdasági helyzetben ilyen, automatizálás nélküli technológiával sajnos abszolút nem lehet rentábilis ennek a terméknek a gyártása. Ez sajnálatos, mivel sok munkahelyet lehetne teremteni, melyeket akár testi vagy szellemi fogyatékkal élő emberek is bátran betölthetnének. Ezen kívül újfent megemlíthetjük azt a faipari szempontból nagy előnyét is, hogy nem igényel minőségi alapanyagot, gyakran tűzifának szánt, gyenge anyagból is hibátlan termék készült. Ha már ilyen bőven tárgyaltuk a fa gyöngyfüggönyt, akkor mindenképp említést érdemel edestestvére, a fagyós ülésvédő is. Egy igazi retró autó kiegészítőről (giccsről?) van szó, melynek hasznossága kétes, de hát a bólogató kutyaéhoz hasonlóan erre nem is volt szüksége a népszerűséghez! Elég volt annyi, hogy tetszett, és azért tetszett, mert menő volt! Idézzé az Üvegtigris autókereskedőjének (Reviczky Gábor, mint Gaben) mondókáját: Ha Te most állandóan kólát innál, akkor én azt mondanám Neked, hogy igyál traubit. Mert ha traubit iszol, ugyanazt a cukros lötytyöt csurgatod a beleidbe, mint a többiek. De azáltal, hogy ők kóláznak, te meg traubizol, különbözől a többiektől... A szocialista autóiipar által kitermelt nagy nehézségek árán beszerzett járműveket a legtöbb tulajdonos igen megbecsülte, hiszen éveket várt rá, és a fizetésekhez mérten az árak is igen magas volt. A megszerzett négykerektől sokan szerették volna a

kor lehetőségeihez mérten feletrázní, egyedivé tenni. A golyós ülésvédő erre remek találmány volt! Elsőként a kamionosok, valamint a taxisok körében terjedt el a használata, akik később a beszerzésben is „szívesen segítettek”. A termék népszerűsége pedig a mai napig nagy, bár már kevésbé a hétköznapokban, sokkal inkább a veteránautósok körében, akik a nosztalgikus hangulatot keresik általa. Némi hasznosság azért elmondható a golyós ülésvédőről, ugyanis a legenda szerint a golyók minden mozdulatunkra izegnek-mozognak, ami állítólag „minimasszázs-ként” hat, javítva a vérkeringést az érintkező felületeken. Emellett a nyári melegben feltehetőleg több levegő éri a testet egy golyós ülésben ülve, mint a műbőrbe süppedve, így kevésbé izzadunk, tehát az üléshez tapadó ingek, pólók, nadrágok is kevésbé nehezítik a hőségtől amúgy is ingerlékenyebb felhasználók életét. Eltűnésének oka leginkább az egyre kényelmesebb gyári autóülésekkel magyarázható, főleg a korszerű ülés masszázzsal és szellőztetéssel felszerelt új autómódellekben a fagyós megoldás már teljesen értelmét veszítette. Néhány ázsiai országban,

főleg a fuvarozók körében viszont a mai napig elképzelhetetlen a jármű nélkül a hangulatos kiegészítő nélkül. Főleg az Ázsiából származó golyós ülésvédőknél találkozhatunk nehezen felismerhető egzóta fajokból vagy bambuszából készült darabokkal is. Drót helyett kezdetben vastag cérnával, később erős damilt alkalmazva, a fa gyöngyfüggönyhöz képest sokkal szorosabb fűzéssel állították össze az ülésvédőket a kicsi szorgos kezek – és a golyók nyári időben kellemesebb utazást biztosítottak, egészen az említett damil szakadásáig, mikor is az utastérben szétguruló golyók pillanatok alatt pokollá tették a sofőr életét... ■

Források:

faipar.hu/cikkek/butor-es-design/2790/thonet-kismuhelyto-la-gyaroriasig
fa-mives.hu
Üvegtigris 2001-ben bemutatott magyar filmvígjáték
hu.frwiki.wiki/wiki/Windsor_(siège)
kolonialbutor.hu
szedam.atw.hu
szizaltrend.hu
xfer.hu/esztergalas